

Azért költünk, hogy költhessünk

Miért kerül sokba a készpénzhasználat?

Fuldoklunk a készpénzben. Kényelemből és megszokásból a drága megoldásokat választjuk. Elhisszük, hogy valami ingyen van, amíg nem velünk fizettetik meg. Pedig 100 milliárd forint a tét.

Aki azt gondolja, hogy a bankok szolgáltatása drága, ezért szeret minden összeget készpénzben tartani és kezelni, nem sokat tud a pénzhez kötődő költségekről. Holott a teljes magyar társadalom szintjén évente nagyjából 300 milliárd forintba kerül az, hogy az európai átlagnál jóval magasabb nálunk a készpénzhasználat aránya. Ha mindenki kártyával fizetne az erre lehetőséget adó helyeken, és átutalással fizetne sárga csekk helyett, az a Magyar Nemzeti Bank egy korábbi tanulmánya szerint önmagában 100 milliárdos megtakarítást jelentene. És nem az államnak. Hanem nekünk, állampolgároknak. Vagyis fejenként 10 ezer forintot. Az nagyon sok, úgyhogy most megnézzük, mi kerül ennyibe.

A PÉNZ DRÁGA DOLOG

A készpénzt egyrészt le kell gyártani. Bankjegyenként nagyjából 40 forintot érdemes számolni erre. Csak erre 5-7 milliárdot költ évente a jegybank. Aztán szállítani is kell: gyártás után a kereskedelmi bankokba, vagy éppen a kiskereskedelmi üzletekből szintén a kereskedelmi bankokba vagy a postára. A szállítás esetenként akár 5-10 ezer forint is lehet egy bolt számára. Ha mondjuk egymillió forint napi bevételt szállít el ezres bankjegyekben, akkor bankjegyenként a szállítási költség 5 és 10 forint között van. Márpedig egy bankjegy sokat utazik. És mi van, ha a tulajdonos személyesen viszi el táskában ezt a pénzt esetleg a bankba? Bizony tranzakciós illetéket kell fizetnie.

De érdemes számolni a bankok költségét is. A bank számára a nem mozgó pénz csak költség. Önmagában azért, hogy a készpénzre éhes állampolgárookra várjanak a bankjegyek az automatákban, sokat kell fizetni. Egy nagy kereskedelmi bank, több ezer automatával sok milliárd forintot parkoltat, éves százalékos kamattal. Még ha gyorsan is pörög a készpénzállomány, az is napi több milliós költséget jelent.

Az MNB adatai szerint az összes hazai pénztranzakciónak még mindig több mint 80 százaléka készpénzes. Ez azt is jelenti, hogy évente több mint 55 ezer milliárd forint értékben alkalmazzuk a készpénzt. Ehhez a rengeteg készpénzhez pedig hozzá is kell jutni. Csaknem 70 millió készpénzfelvétellel évente, mintegy 3100 milliárd forint értékben. Aztán ennek a pénznek egy jelentős részével sorba állunk a postán, hogy ott díjfizetésért cserébe készpénzzel adjuk fel a sárga csekket, havonta és fejenként átlagosan négyet.

AZ A BIZTOS...

Érdemes talán azzal kezdenünk, hogy a készpénz kezelésének költségét ma csak részben kell megfizetnünk. Persze mindenki azt tartja biztosnak, ha van nála némi készpénz, mert nem mindenhol lehet kártyával fizetni. Amikor készpénzt veszünk fel egy automatánál, annak tranzakciós illétéke 0,6%. Ha valaki átlagfizetésből él, és egyben fel kívánja venni a jelenlegi 170 ezer forintos nettót hónap elején a kártyájával, a felvét díja 102 forint. Nem tűnik ez soknak, de ha egy évre számolunk, már 1224 forint illeték levonásnál tartunk. Ennyit senki sem dob ki szívesen. És azt most nem is számoljuk, hogy a bankok mennyit kérnek a készpénz felvételért cserébe. Mondhatjuk, hogy 150 ezer forintig ingyenes a készpénz felvétel, de ez nem jelenti, hogy ingyen van. Csupán azt, hogy eddig az összegig valaki más fizeti meg helyettünk a díjat.

Persze van az átutalásoknak, kártyás fizetéseknek is díja, még hozzá 0,3 százalék. De még így is, ha a teljes átlag nettó fizetést kártyával és átutalással költenénk el, évente 612 forintot spórolnánk. Ennél valójában sokkal többet takarítanánk meg, hiszen érdemes figyelembe venni, hogy nem csak a felvételnél, de a költséknél is komoly különbségek vannak a készpénz rovására.

A SÁRGA CSEK HOGY LÉTEZHET EGYÁLTALÁN?

Elsőként úgy tűnik, az üzleti szféra döntötte el, hogy rászoktatja az országot az elektronikus fizetésre, és visszaszorítja a sárga csekket. A postai álldogálást, várakozást nem is számolva elég jól kalkulálható, hogy mennyibe is kerül nekünk a sárga csekk. Persze korábban ennek díját átvállalták a közüzemi vagy telekommunikációs szolgáltatók, de az elmúlt években ennek javarészt vége lett. Ma már szinte minden ilyen számlabefizetés drágább, ha postai utalvánnyal végezzük. És hogy ezt meg is érezzük, a szolgáltatók felárat fizettetnek velünk. Jó példát jelentenek a mobilszolgáltatók, amelyek feketén-fehéren megmondják, hogy bizony elkérnek 127-150 forint közötti felárat azért, ha valaki ragaszko-

dik a sárga csekkhez. A cél pedig a banki átutalás előtérbe helyezése. Nézzük csak meg a mobilszolgáltatók kedvezményeit az elektronikus fizetésre: havi 250-300 forinttal is olcsóbb lehet a havidíj, ha vállaljuk az elektronikus számlázást és fizetést.

A magyar közműdíjak és szolgáltatói számlák befizetése jelenleg még majdnem háromnegyed részben mindig a sárga csekkel történik. A probléma az, hogy sokan nem is érzékelik, hogy ez mennyi költség. A csekket elő kell állítani, adminisztrálni, borítékolni, postán küldeni, és ez mind költség. Csak nem érezzük addig, amíg a szolgáltató átvállalja tőlünk. Ahogy nem gondolunk bele abba sem, hogy a postán sorban állva töltött idő is pénz, tehát költség.

Ha megnézzük a Magyar Posta adatait, hamar feltűnik, hogy a csekk, azaz a készpénz-átutalási megbízás egyáltalán nem olcsó. A szolgáltatás díja tranzakcióként 77 és 101 forint között van, amelyre még rájön az utalandó összeg 3,6 ezrelékes díja. Ha ezt feladja a szolgáltató postán, annak díja újabb 105 forint. De már magát a csekket is elő kell állítani, amelynek költsége valahol 25 forint körül lehet darabonként. Tegyük fel, hogy éppen be kell fizetnünk egy havi 7000 forintos villanyszámlát. Ha csak átlagokkal számolunk is, látható, hogy ennek csekk költsége nagyjából 250 forint, még akkor is, ha ennek csak egy részét fizeteti velünk a szolgáltató. Ha mindezt utaljuk, annak költsége csupán a banki számlaműveleteket terhelő tranzakciós díj 0,3 százaléka. Ez a fenti példa alapján 21 forint. És ez is csökkenthető a pénzügyintézetek csoportos beszedési megbízásaira adott kedvezményekkel.

AZ UTÁNVÉT DRÁGAVÉT

Az elektronikus kereskedelem és az internetes vásárlások egyre gyorsabban növekvő részét jelentik a hazai kiskereskedelemnek. Csak a 2016-os karácsonyi szezonban minimum kétszer nagyobb tempóban növekedett a magyar érdekltségű webshopok forgalma, mint amire a szakértők számítottak. Ennek ellenére ez még mindig csepp a tengerben, hiszen a teljes hazai kiskereskedelmi forgalomnak csupán 4 százaléka zajlik az interneten. És ehhez érdemes hozzátenni, hogy a webshopos vásárlásoknál még mindig előnyben részesítjük az utánvétet, vagyis a készpénzes fizetést a kikerülő futárnál. Pedig a futár sem ingyen kezeli a készpénzt. Ha megnézzük néhány csomagszállítási ajánlatot, látható, hogy a készpénzzel járó utánvétes fizetés értéktől függően akár 5-900 forintba is kerülhet. És megint ott tartunk, hogy a készpénzfelvételért egyszer már fizettünk. Persze sok webáruház ad ingyenes házhoz szállítást kedvezményként, de ne higgyük, hogy nekik ingyen van a futár által visszaszállított készpénz.

Kotsis Márk